

1913

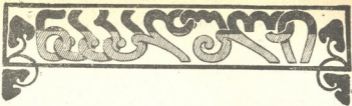
საბავშვო ჟურნალი

საბავშვო
ქვეყნული

მხირი წამოგაბეთებინა.

დამბეზვი.
№ 23

XI-08 უმცაღა

№ 23.

დებები, 1913 წ.

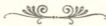

ვაიკობე.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

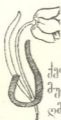

I—წიკითხე, —სურათი	1
II — პელო, — ლექსი ი. გრიშაშვილისა	3
III—სკოლისათვის გამზადებული, — ვ. თამროშვილისა	5
IV—ლარიბი, — (ხადხურა ზღაპარი) გერასიმესი	11
V—ბავშვი და ძალი, — ბ. სერგელაშვილისა	17
VI—მუქთა-ხორა მცენარეები, — (გაგრძელება) შკატენი- და იტა ნაკაშიძისგან	20
VII—გასართობი: — შარადა	24

პ ე ლ ო.

ქეთ ჰელო! იქით ჰელო!
 მუდამ ჰელო! უკელგან ჰელო!
 დმერთო, კარგად შეძინახე
 ეს კოკონა სასახელო!

* *

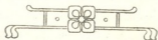
ჰელო ჯერ სულ ჰატარა,
 ერთი ციცქნა, ერთი ბეწო,
 და კკონია სამუშაოდ
 უნდა დიდხანს შეესვენო?
 სულაც არა! უკელა საქმეს
 თვით აკეთებს თავისთავად,
 დაცქრილობს განუწყვეტლივ,
 დღისით, ღამით, სულ ერთთავად.
 ჰელოს უნდა სხვისი საქმეც
 თვით აკეთოს, თვით გაიყოს,
 არა გჯერათ?—მაშ აგიწერო!
 ჰატარებო! სმენა იყოს:

დილაობით, როს ფოთლები
 არ შემძრალან ჯერედ მხესე:
 ჩვენ ჰელოსა უკვე ღვიძავს,
 ჩვენი ჰელო დახტის სესე:
 ჯერ ზირს დაბანს მძას—მაქრიკას,
 კედლებს მტვერსა მოაპორებს.
 შემდეგ დაგვის ფილაქანსა,
 და ლოგინსაც გაასწორებს.
 შემდეგ სასრდო-საკეციითა
 საქათმესა ესტუმრება
 და ხანდისხან (ჩვენში დარჩეს)
 ხიტებსაც-კი ესტუმრება.
 შემდეგ მძას, მოხუც მძას,
 ამოესხამს ქალამანსა,
 სულ ბოლოს-კი—სადმე ჩრდილში
 იხეზირებს „ანა-ბანსა“!..

*
* *

აქეთ ჰელო, იქით ჰელო,
 მუდამ ჰელო, ვეულებან ჰელო,
 ღმერთო კარვად შეძინახე
 ეს გოგონა სანახელო!

ი. გრიშაშვილი.

სკოლისთვის გამზადებული.

არიაშობისთვის იღეოდა და ენკენისთვის უკვე კარს აკაუნებდა, როცა დიკუნინანთ სოსოს შეტად ცუდი ამბავი შეეძახა. იქნებ გაიკვირვოთ ჭ იკითხოთ — რა ცუდი ამბავი, გვითხარ, რა მოხდა.

სულწახულები ხე სართ: ახლავ გეტყვით, გეტყვით.

სოსო სულ შეიდი — რვა წლისა იყო, ანა-ბანა კარგად ჭქონდა ნახსენელი, რამდენიმე ლოცვა და ლექსი შევირბდა იცოდა: უველაფერი ეს თავის დედისაგან ისწავლა; კი: არ გვერსოთ, ვითომ თავი ეტყოს ამის სწავლაზე, დღე-ღა-ღამე წიგნი ხელში სჭეროდეს და თვალები შივ ჩაეწეალებინოს. სულაც არა: დღეში ორი-სამი საათი რომ ესწავლა — დიდ ბეჯ: თობაში ჩამოერთმეოდა. დანარჩენ დროს თამაშობდა და ცუქობაში ატარებდა.

— უკ, როგორ დავიდალე, — იტეოდა სწავლის შემდეგ, ერთ-ორს ტეუილაღ ვაიხმორებოდა, შეიკუნტრეშებდა, ქედს ხელს მოავლებდა და კარედ კავარდებოდა, თუ სადმე ლახტობაში

კატეგორიული ბიჭის ტირილი გაგვიკონიათ, ამაში ბრალი ჩვე
 სოსაც ედება: ან ის კატიკეიზებოდა, ან და ვისმეს ააღრი-
 ლებდა.

შესედულება ხანსე მერე ჭქონდა: რვა წლისა იყო, და ცხვი-
 რის მოხსოვდა ვერ ისწავლა; ცხვირსახოცად ხალათის სახელო
 ჭქონდა გამხდარი და დედის რჩევა-დარიკებას ერთი ეურიდან
 შოროეში მუდამ აძერყნდა. ქამარი ჭირივით ეჯავრებოდა, მუდამ
 ახალსა ჭკარკავდა. დედამაც უური აღარ უგდო და უქმბრობას
 ისე შეეჩვია, რომ მიგვეათ, წელის მაგიერ ფეხებზე უმოი-
 კრავდა. მარცხენა ფეხის ცერი მუდამ ჩუსტიდან იცქირე-
 ბოდა, თითქოს ჩუსტი სული ესუთებო და გარედ ჭე-
 რის ჩასაელაზად იხედებო. მუსლამდის მოკლე მარვლი
 ფეხს ვერ ჭვარავდა, რადგან კრძელი წინდები კოჭებამდის ჩა-
 ხაჩელი ჭქონდა მუდამ. ერთხელ მოაჭრა კიდევ წინდებს უ-
 ლები. როგორც ხმები დადის—ამის გულისთვის შოანი კი-
 დევ კატიკეიზა.

ამ მარიაშობისთვის ნახევრიდან ენკენისთვის განსულამდის
 ხომ სახლში ვერ დაინახავდით. დილით ადრე სოსოს ად-
 კობა არ დასარებია, წამომსტარა, ზირი როგორმე შეუწუ-
 მულია, ჭიბ-არად ჩაუცვამს ხალათი, ხან ქედიც დაჭეაწეებია,
 ჩუსტიებში ფეხი ჩაუდგამს, კალათის და ჭურისთვის ხე-
 ლი წამოუვლია და ჭერი ბაჭო—ვენახისაკენ.

— დედილო, ვენახში წავალ და წუნანდელ დარსულ
 ატამს, ვაშლს და მსხალს მოურბენ; კალათს ავაფსებ და გად-
 მოვაძუტუტუკებ.

— აბა, შვილო, შენი გადმოძუტუტუკება რომ ვიცდი, სჯობია
 სახლში იჯდე და ატმის ჩირვა მიშველო. კალათის დაკარგვას
 ჯანი გავარდეს, შენ თუ იონ რომ იკარგები, — საქმე ის არის, —
 იუარებდა დედა,

მართლაც და ატმის და ვაშლის გადმოტანა სოსოს ნაკლებად აინტერესებდა. გადვიდოდა ვენახში, უურბნით, ატმით, მსხლით, კომპით, ვაშლით გამოძებოდა, კალათს რომელიმე ატმის ძირას მიაკვებდა, გასძახებდა მუხობელ ვენახში გადმოსულ ამხანაგებს, ერთად მოკროვებოდნენ, ჯერ ზატარა ლახტს განახლებდნენ რომელიმე ვენახის თავში და შემდეგ დანიშნებოდა „კაკლაობა.“ სრდილში, ბექურზე გააკეთებდნენ ორძოს, ერთი ციფის სიღრმეს, გაუკეთებდნენ კოსტად შემოტკეპნილ კალოს, რომ კაკალი ორძოში მოქცეულიყო, და გაიმართებოდა დაუსრულებელი თამაში. სოსოს თავიანთ ვენახში ჰქონდა დამალული ორი-სამი ლიტრა კაკალი და თამაშობაში ისოკებდა. რომელიმე უფროსი თუ მოაგონებდათ ცელქებს თამაშის გთავებანს, როცა დღე უკვე მოშუადღეულებულიყო, თორემ იქნებ ღამეც იქ გაეთენიბინათ. თან კინკლაობა, ჩხუბი და აურხაური ჰქონდათ ატეხილი.

— ფეხი წრეზე დადვი, შეიღობინავ, თორემ არ მიჯვრინა, მენ რა მაგრე იპარო; ახლა ჩემ უბესაც შეხედე, — წინწყარობდა ერთი და თან თავის დაცარიელებულ უბეზე უთითებდა.

— არ მინდა, არ მინდა! კილომ ხელი ძურა და მიტომ ავაცდინე, — ბუზღუნებდა მეორე.

— ჩავარდა, ჩავარდა!

— არა, არა, ნაპირზე: ღაღლაღებს, ღაღლაღებს!

— მეცნათ, მეცნათ, ნუ უბურავთ!

— დაიცა, გორახი მოვაცალო, გორახი!

— ჯერი არ არის! ახლად გადმოვარე, ახლად!

ერთხელ, მარიამობისთვის სულის დაფეხში, როცა დაღლილ-დაქანცული ვენახიდან ცარიელ კალათით სახლში დაბრუნდა, დედა წუველითა და წუწუნით მუჭნავდა:

— ბიჭო, მენ ჩემი ცოდვით სახსევ, რა კლდე-ღრეს მონ-

ტებიც არ დაივიწყა. შუადღე სოსოს დარბევებში გაიშალა და
 — აბა, ვინმეა, შვილი, გულის-გური ფხისვლადა კქონ-
 დეს, სწავლბზე ბუჯითად ივეუ და დედამენის დანაკრული გუ-
 ლი უფრო არ დაძმუნრო, — არიკებდა დედა: — ცელქობას არ
 გაჭედი, მასწავლებლის შიში და რიდი გქონდე.

სოსოს მამა, კერხსიძე დიაკვანი, სოფელ ჩიკეთის მკვი-
 დრი ბინადარი იყო. ოცი წელიწადია, რაც აქ დიაკვანობს და
 შემდგომულ კვლევში ვერ გამოარჩევდით, თუმცა თავის სასუ-
 ლიერო წოდებებს მეტად აფასებდა. მისი „გაღიბანდის“ ქუ-
 დი, მავი გრძელი ახალესი და ლურჯი, მეტად გასუნებული
 ჩოხა, ევლიან, უვაქსობით გაწითლებულ, წაღებით—იმ სო-
 ფელში შესამჩნევი იყო თავის ჰატრონიანად.

შვილს ძველ ეზიდაზე სრდიდა და მეტად უკვარდა ქართული
 ანდაზა: „შვილი მტრულად გახარდე და მოეჯარედ გამოგადგე-
 ბაო;“ ამიტომ სოსოს ხშირად სტუქსავდა და შვილიც მამას
 წარბში თვალს ვერ უსწორებდა. რომ კეთქვით—მამა მოდისო,

სოსო ცელქობას თავს ახეხებდა და წიგნს დაუწევებდა ფურცელსა.

კამკსაზურების დღეს სოსოანთ წვეულება ჰქონდა: სუძრობა არ იყო, დიაკვანი გერასიმე თავის სიერმის შვილს სკოლაში აბარებდა და კ'ის დალოცვა საჭირო იყო. მესობელ სოფლიდან იორამე დედელიც-კი ეწვიათ. საღამო ხანსე გერასიმე სოსოს ცხენს უკან შემოიხვამდა და ბინდისას თელავში ავიდოდნენ.

სადილი მხიარული გამოდგა. მესობელ სოფლის მღვდელმა მთელი დარიგება წაუკითხა სოსოს:

— სულიერო შვილო, იოსებ! იმედია შენ დედ-მამას ასახელებ შენი სწავლით, ბეჯითობით, წესიერი ეოფა-ქცევით და დარბაისლობით. აი, შენი დედ-მამა უკანასკნელ ლუკმა ჰურს არ იმურებს შენი სწავლისათვის და მენც, როგორც კამკანი და მორჩილი შვილი, უეჭველია დაუფასებ ამ შრომას შენ დედ-მამასა. დმერთმა ქნას, აიი წლის შემდეგ „კურსიკონიკი“*) შვილი დაჭბრუნებოდე ჩვენ გერასიმეს და მოსუცება ამისი დაკრებოს. (ამ დროს გულ-ჩვილ გერასიმეს თვლიდან სისარულია და ტბილ ოცნების ცრემლი ქურდულად ქუთუთოზე წამოეპარა). აგრეთვე სინათლის შუქი მოკეფინოს ჩვენი სწავლა-კახათლებით სამორჩენილ ქვეყნისთვის.

ვ. თამროშვილი.

(დასასრული იქნება).

*) სასწავლებელ-დასრულებული.

ღ ა რ ი ბ ი კ ა ტ ი.

(ხალხური ზღაპარი).

ეო ერთი ღარიბი კაცი; არ გაახნდა არც
 მიწა, არც წყალი; არც ცოლ-მეილი ჰქონდა.
 ერთი ქონი ედგა, ისიც — სხვის მიწაზე.
 სწუხდა ძლიერ ეს კაცი: გული უკვდებოდა,
 როცა ხედავდა მდიდართა სახეზე ტკბილ
 დიძს და თავის გულში ამ დროს საძინელ
 ბოლძა-საღველს კრძნობდა! არ იცის რა
 ქნას, რას ეცეს, თავში რა ქვა ისა-
 ლოს! უნდა ცხოვრება გაიუმჯობესოს, მაგრამ რომ არ გა-
 ეკება - რა გზითა და როგორ? მუშაობს, თუღად დნება
 სხვის ეანებში, მაგრამ მინც ვერ გაიძლო კუჭი, მინც სა-
 ცოდავი და ღარიბია!

გადასწევიტა ერთ დღეს ამ კაცმა გაეკო თავის სიღარი-

ბის მიხეზი; ადგა, გამოიხურა ქონის კარები, დაიჭირა მიწა და მიწის ქონი და გაუდგა გზას.

სუთოდვე ვერსით რომ დამორდა თავის ქონს, წინ ერთი ჭამუკი შემოხვდა.

— გამარჯობა, — გაგიმარჯოსო! — დაესალმნენ ერთმანეთს.

— ერთი რამე უნდა გკითხო, — მიუბრუნდა ეძაწვილს ღარიბი: — მაშინ, როცა სხუები, კმაყოფილნი, ბედით სტეპებიან მე ლუკა-ბური მენატრება, მძია! რატომ არის ეს?

— ამ კითხვაზე ზანუხის მოცმა მე არ შემოძლია. წადი, იარე, ნახავე ვინმე ისეთს, რომელსაც შეეძლება ეიზანუხოს; და მაშინ, გთხოვ, მეც გაიძვო — რათ არის დედა ჩემი ავად? ჩვენ სომ მდიდარი ვართ და ბური არ გვენატრება! თქრო ვურცხლი და ძვირფასი თვალ-მარგალიტიც ბევრი გვაქვს. რომ დაბრუნდები, მე აქ დაგვადები და მაშინ შეტყუი...

ღარიბი დაჰპირდა — შევტყუებო და წავიდა.

მიდის. დაიღალა ძლიერ. გავიდა ერთ მინდორზე. ხეელ მუხას ქვეშ დაისვენა. იქვე ცივი წყარო ამოიხსნებდა. გლეხმა მუბლი გაიკრილა და, წასვლა რომ დააპირა, — ხემ თავი დახარა და ჰკითხა — სად მიხვალ. გლეხმა უთხრა, ჩემი სიღარიბის მიხეზი მინდა გავიგო.

— შენი ჭირიძე, — უთხრა მას მუხამ, — მეც გამოვი, რად ვარ სხელი: ხედავ, წყარო ჩემს ფეხებშია. მე-კი მაინც გული არ გამხედავს და მწვანე, სურბუნტ ფოთლებს ენატრობ!

— გაგიკებო, — დაჰპირდა ღარიბი და წავიდა.

ახლა მელია შემოხვდა წინ. ერთმანეთს დაესალმნენ. მელას უთხრა ამ კაცმა:

— ორი დღეა, რაც გზაში ვარ და ისეთ კაცს ვერ შევხვდი, რომ ეთქვა, თუ რა არის ჩემი სიღარიბის მიხეზი. შენ გენაცვალე, მიძველე! ან თუითონ მითხარი, ან სხუასთან მიმსწავლე!

— კინდა გამდიდრდე?

— სულითა და გულით მსურს, შენი ჭირიძე!

მაშ, დაადექი ამ კზას. წუარო დაკვსვდება წინ, ნახევარ ვერსს რომ გადავლი. იქ მარჯვნივ, ზევით აიხედე და გამოქვაბულს შენიძნავ. იმ გამოქვაბულში ერთი ბერი ცხოვრობს, და ის გატყვის უკვლავურს.

ღარიბმა ნახა ბერი და შესწავლა მას თავისი უბედობა და სიღარიბე.

— წადი მინ. ერთ დიდ მინდორზე სმელ მუხსს ნახდე. ამ ზეს ქვეშ წუაროა. წუაროდან მარჯვნივ, მუხის დიდ ფესოს ქვეშ, დიდძალი თქრო-ვერცხლია დამარსული. ამოთხორე მიწა, ამოიდე და გამდიდრდე. შენი მადლით ის სეც განკლდევა მაშინ. მხოლოდ გახსოვდეს: სიკუთისათვის სსვას ბოროტი არ უეო. ბოროტის წილ კუთილს აქმიდე და, ვინც შეგან შველანს ითხოვდეს, შეეწიე. გლეხმა მადლიობა უთხრა და გამობრუნდა. მაგრამ მალე ჭაბუკის დანაბარები მოაგონდა და ბერს ჭკითხა, თუ როგორ ეშველებოდა აუადმყოფს.

— შენი ხელით გამომცხვარი მწადი რომ სჭაბოს, მორჩება.

კლეხი გამობრუნდა განარებული.

კლეხს წინ ჰქელა დახვდა, ბურის ბინა რომ ასწავლა, — ის. საწუღლს ფეხში ეკბლი შესაბოდა და საცოდავად კოჭლობდა!

— მიშველე, კეკელები ტევილისაგან! — და ფეხი უჩვენა: ანიძნა, ეკბლი გამოძილეო.

კლეხმა ეკბლი გამოაცვალა და გაუძვა. მაგრამ მალე გაი-
ფიქრა: რა ბეწვიანი ქურჭი აქვსო!..

— მოიცადე!.. ხედავ — სისხლისაგან იცლები! — დაუძხნ
მელან: — მოიცა, ჭრილობას შეკვიფე.

მელა შეჩერდა, კლეხმა ხელი დაბვლა და მის წამო-
იყვანა.

მუნხსთან რომ მივიდა, კლეხი მღიერ დადილეული იყო. მიწა უნდა ამოკონხარა, მაგრამ რითი? — იარაღი არ ჰქონდა.

მელამ უთხრა კლეხს:

— გამოძვი, რათ ვინდივარ? თუ კ მიძვებ, ბარს მოვტან, მენ ფულს ამოიღებ და მანც მდიდარი შეიქნები... გამოძვი!..

კლეხმა გაუძვა. მელამ ბარი მოვტანა და წასვლა დაბა-
რა, მაგრამ ბოროტმა კაცმა მოსაკლავად ჰქა ესროლა და ცა-
ლი ფეხი მოსტყნა. მელამ მანც გაიქცა და თავს უშველა.

დიდ-ძალი ფული აღმოჩნდა ხეს ქვეშ! გლეხმა სურჯინს
 კაპუსო და გზას გაუდგა. ისე მძიმე იყო ტვირთი, რომ
 ძლიერს მიაბიჯებდა; წინ ერთი მათხოვარი შემოხვდა; დაინახა
 რომ ამათ ფული მოჰქონდა, და სთხოვა — ერთი თუმანი მა-
 ხუქეო.

— იქით დაიკარგე!

— შენი ჭირიძე!..

— მოძმორდი, ძაღლო!

— ძალიან მჭირდება. შენ მინც ბევრი დაგრებდა...

მაგრამ გლეხმა მის თხოვნას ეური არ უკდო. მათხოვარი
 სწუდა კისერში გლეხს, მოერიბა, წაბრთვა სურჯინი, ამოიღო
 ერთი თუმანი და წაჰიდა. სხვა ფულები ზატრონს დაუტოვა.

კაბრასებული გლეხი, როცა სული მოიბრუნა, დაედგინა
 გლახას, დაეწია, მიეზარა, დაჭკრა თავში კეტი და წააქცია;
 თუმანიც წაბრთვა და გამობრუნდა.

დახვდა ჭაბუკი წინ ამ გლეხს და ჰკითხა. კაბავო თუ არა
 მისი დედის ავადმყოფობის მიხედა, ან რა მოარჩენსო ავად-
 მოყვს.

გლეხმა უთხრა ეყვლაფერი.

— შენი ჭირი, რაკი ავრება, კამოძევი ახლადუ!

— მერე რას მოძევი, რომ მოვირჩინო დედა?

— ვერაფერს: კუძინ-წინ ცეცხლი გაუხნდა ჩვენ სახლს და უოჯელკარი სიძიდრო დაგვეწვა; დაგვრჩა მხოლოდ რამდენიმე თუძანი, რაც ვაბეში მქონდა იმ უბედურ შემთხვევამდე, და ეს ფულები ჩვენვე გვჭირდება, რომ მიძძილით არ მოვკვდეთ... მიშველე, შენ სულს ვენაცვალე!

— მოძევი რასმეს?..

ჭაბუკი დათანხმდა ორი თუძანი მიეცა, რაკი ვერაფერი გააწეო ამ კაცთან.

გლეხმა მთარხინა აუადმოფი, აიღო ფული და იწივ სურჯინში მოაქცია. სიხარულით ფეხზე აღარ იდგა, როცა შინ მივიდა,

— ის აღარა ვარ, რაც უიეფი. მე ახლა მუფე ვარ მდიდარი!—სიტყვა მან.

კახხნა სურჯინი, და მუხლი მოეჭრა, თვალები დაკბნელდა, ჩაიკეცა: ოქრო-ვერცხლით კი არა, სურჯინი ქვეით იყო საყსე...

ვერახიმე.

ბავშვი და ძაღლი.

თი ფრანკი *) ღირს, ბატონო, კარგი ძაღლია. მართალია—ახალგაზრდა არ არის, მაგრამ...

ჩემ მშობლებს ასეუქვს, როცა ვერ კიდევ ზატარა, სულ შვიდი—რვა წლის ვიყავი, მაგრამ იმიტომ კი არ ვუიდი, რომ ბებერია. სრულიად არა, იმიტომ ვუიდი, რომ სამუშაო ვუღარ ვიძოვეთ და სახლის ქირას ვუღარ ვაძლეოთ. საჭმელიც კვებავდა, და სწორედ ამისთვის ჩემმა მშობლებმა გამომე სახეეს ძაღლების ბაზარში. თუ ვინმე იუიდას ფანორს, ის ცოტა საჭმელი, რასაც ფანორი სჭამდა, ჩვენ დაგვრჩებდა, და კიდევ ის ყული, რომელსაც ფანორში ბუიდეო.

— არა, ქაღალბატონო, არასიადეს არ იკბინება და ბავშვებსაც არაფერს ერჩის. ზირიქით, ეველა ბავშვების მეგობარი იყო ჩვენს კბოში. სძირბდ, როცა რომელიმე ბავშვის დედა საუბრად წავიდიოდა, სთხოვდა ხოლმე ფანორს უური კბდო

*) ფრანკი—ფრანგული ვერცხლის ფულია, თითქმის ორ აბაზს უღრის.

ზატარა ბავშვისათვის. უნარი დაჯდებოდა ხოლმე მის წინ, რომ ბავშვი არ მიეჭვა ასლო, ან კიდევ ბუხრის წინ, სამთარში, რომ ცუცხლისათვის მოეშორებია.

— ამ ადგილას რომ ბაღანი არ აქვს?

— არა, ქალბატონო, ეს აუბადყოფიანს არ ნიშნავს, — დამწვარი. როგორც მოგახსენებდით — ერთხელ, როდესაც უანორი ერთ ზატარა ბავშვს თვალ-ეურს ადევნებდა და ცუცხლთან არ უშვებდა, ცუცხლს ამოეფარა და ამ დროს თვითონ დაეწვა სურვი

— რა გატყობს, უნორ? აბა მიეურე, მე ხომ არა ვტირი... ხედავ, უნორ, ეველა ეს ძაღლები შენსავით განსხვიდია... მაგრამ საკვირველი ამბავია, ჩემო უნორ: ეველა გამკვლეულ-გამომკვლეული შენზე იძხის: „რა სამინელი ძხინჯი ძაღლია“ — ი. მაგრამ ეს არაფერს არ ნიშნავს. მართალია, სიღამაზე არა გაქვს, სამაგიეროდ კეთილი ხარ. რა იციან იმთ, რომ ეს ეველაფერს სჯობია. რა იციან იმთ, რომ სიღამაზე სულ ცოტა რამ არის და გულ-კეთილობა-კი — სუეველაფერია.

გარდა ამისა ისინი სცდებიან, რადგან არც ისე სამინელი ძხინჯი ხარ, თორემ თვითონვე შეეშინებოდათ შენი დანახვისა.

განა ბავშვებს ეშინოდათ შენი? ზირიქით, ისინი სულ შენ დაკვებდნენ, კეთამაშებოდნენ.

გახსოვს, უნორ, როცა მე ზატარა ვივაჯი, სკოლაში ერთად დავდიოდით: შენ მაცილებდი სკოლაშიდის და არასოდეს არ იკვიანებდი, მომიციონხავდი და ოთხ სათზე სახლში წამიეუბნდი ხოლმე. ეველა ჩემი შეგობრები გიცნობდნენ, და როცა სკოლიდან დავიშლებოდით, — ეველა იძხიდა: „უნორ! აი, უნორი მოვიდა.“ და როდესაც გეუბნებოდა: „უნორ, მე დღეს ცუდი ნიშნები მივიღე,“ შენ წამოეშვებდი ხოლმე

კუდს და ჩამოურდო ეურებს; და, თუ გეტყვოდი: „ფანორ დაღეს კარვად ვიმედდებიე,“ შენ ანწკვდი კუდს და მხიარულად, აღურსიანად სხსეში შემომცქეროდი.

— ოთხი ფრანკი, ბატონო: ეს კარგი ძაღლია. დიად, ბატონო, კარგი ძაღლია, და ამასთან კარგი დარაჯიცაა. მამ ეიდულობთ ამ ძაღლს? ძაღლიან კარვია, ამისთანას ვერ იძოვით მთელ ძაღლების ბაზარში. ანლაჟუ თან წაიუვანთ? ნებ მომეცით უკანასკნელად გითხრათ, რომ ჩემ ფანორს არაფერი ნაკლი არა აქვს. თუ დაამაჟა რამე, იცოდეთ, ეს ძაღაუნებურია, და ცუდ ქვევას თუ აქამდის არ გადაეჩნია—ეს ჩემი ბრალა. უეჭველია: მე არ გამიწურთხია, არ დამირიგებია, და ამიტომ სცდებ. და როცა მოვალ თქვენთან ამის სანახავად, გთხოვთ მე დამსჯათ ფანორის მკვირად.

— უკაცრავად, მინდა ენახო, ჯაბჭი თუ მკერა აქვს კელსე შემობმული.

— მყოდობით, ჩემი სუკვარულია ფანორ, გადაუკაცნოთ უკანასკნელად ერთმანეთი...

ბ. ბერელაშვილი.

მუქთა ხორა მცენარეები.

(გავრძელება).

ხ ა ვ ნ ი.

მეორე ნაწილი სოკოსი არის ღერო. ღეროს მრავალი ქუდი ხურავს; ამ ქუდში მწიფდება მრავალი თესლი, რაილიდან აღმოცენდება ახალი სოკოები, რაცა ნოტიო ნიადაგში ჩაცვივბ.

სოკოებში მრავალი მუქთა სორები არიან. ისინი თავს არ იწუხებენ სასრდოს ძებნით: მესისხულან სსვაკან და შხა-შხარეულ სასრდოთი იკვებებიან. მრავალგვარი სოკობა ქვეანახე: სოკ მათგანს თქვენ სიამოვნებით მიირთმევთ, —მაგალითად—ნიქუს, ვარუას, ქამა სოკოს;

ეს ნამდვილი მუფა სოკოებში, თავისი მძეინიერი გემოს წყალობით რჩეული. ამათ თქვენ ადვილად გამაინცნობთ ერთმანეთში: ეველას ქუდი ხურავს თავსე, სსვა-და-სსვა ფერის და ფორმისა. ეს ქუდები ჩათულებბ სოკოს ნაყოფებდ, რადგან მათში შხადდება თესლი. არიან ისეთი სოკოები, რომლებსაც მხეილი თუბლითაც ვერ დაინახავთ. ამათ „მიკროსკოპიულ“ სოკოებდ სოვლიან, რადგან მხოლოდ მიკროსკოპის საშუალებით შევიძლიათ ვაპრჩიოთ. მაგალითად: ობი, რომელსაც თქვენ სმირად შესვდებით დიდსანს ნადებ ზურსე, მელანში, ნოტიო სახლების კედლებსე.

ობი ისეთივე სოკობა, როგორც ნიქვი ანუ ვარუა, ხოლო

ძრიელ ზაწაწკინტელა. ავიღოთ დანის წვერით ერთი ბეწო-
ობი ძელნიდან, ან კედლიდან, ჩავდოთ მიკროსკოპში და ჩავ-
ხედოთ. საკვირველებია სწორედ! ნაცრის ფერი, მურალი
ობის მავიერ ზეფ წინ სარეცხოვო სურათი
გადაგვიძლდა: თითქო ზატარა მინდორია და
სედ ძოელი გროვა ზაწაწკინტელა მცენარეე-
ბისა. ლამაზი სანახაობა და თან სრულებით
მოულოდნელი. ობის სოკო შესდგება მრავა-
ლი ძაფებისგან, რომლებიც ერთი-მეორეში
წმინდა ბადესავით ხახლართული არიან.—
ეს ძირია სოკოსი, რომლითაც იგი საზრ-
დობის. ამ ძირების ქსელზე აქა-იქ ამძლეუ-
ბულა წვრილი ღეროები ძრგვალი თავებით, სადაც თესლი
შხადდება მრავალ ზარკებში. შვიფე ზარკები ზეფს გადააქვს
აქეთ-იქით. თუ თესლი ნოტიო ადგილას დავცა, აღმოაჩენებს
ახალ მცენარეს; წინააღმდეგ შემთხვევაში—თესლი იკარგება.
სოკოებ შორის მრავალი მუქთა ხორაა; მრავალი მათგანი
სწვა მცენარეებს შეჭისხებით ფოთლებში, ღეროებში, ძირზე;
ერთი სიტყვით—ყოველი მცენარის ნაწილში შეიძლება მოი-
კალათოს ზაწაწკინტელა მუქთა ხორამ.

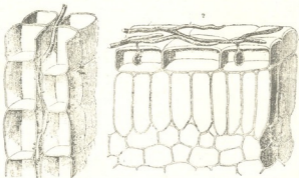

რ ბ ი.

სძირად ევაილის ნაწილებსაც-კი, როგორც სრო და სა-
ნაყოფა, გაისდის ხოლმე მუქთა ხორა სოკო თავის მასა-
სრდაუბელ ზატრონად. იქნება შევხვედრით ფოთლებზე სწვა-
და-სწვა ფერის წერტილები: ესენი არიან მუქთა-ხორა სოკოე-
ბის თესლების ზარკები; შევკუფულან ერთად აღაბ-აღაბ,
ძირი გაუსლართავთ ობობას ქსელივით მცენარის ფოთლის
სედა-ძირზე; სოკვერ კანძიაც-კი საზრდოებენ.

ახლა ვავივოთ, როგორ იკვებება ამ ფოთლებზე სოკო,
რასა სწამს. ბევრმა თქვენგანმა იქნება არც-კი იცოდეს, თუ

როგორი მინჯახი აკებულემა აქვს მცენარის რომელსამე წილს. ამისთვის საჭიროა ძლიერ მასვილი დანით ავად-ლოთ ფოთოლს ერთი ბეწო ზედა ნაწილი, ჩავდოთ მიკროსკოპში და ჩავხედოთ.—რას წარმოადგენს ფოთოლის ნაწილი? მრავალ მწეობრად დალაკებულ ექვს-კუთხიან კოლოფებს, რომლებიც ძლიერ მოკვავონებენ ფუტკრის ფიჭას. თვითყული კოლოფი მოხეა სითხეთი არის სავსე; იმ სითხეში დაცურავს მწვანე მარცვლები, რომლებიც აძლევენ ფოთოლს მწვანე ფერს.

ფოთოლის ავებულობა და პაწაწიანი სოკოები.

ამგვარ კოლოფებისგან, რომლებსაც უჯრედები ეწოდება, შესდგება ეოველი ნაწილი მცენარისა. ის მოხეა სითხე, უჯრედებში მოთავსებული, არის ცხოველი ძალა, რომლითაც ცოცხლობს თვით მცენარე. თუ ეს სითხე წაერთვა—სიცოცხლე მოესპობა.

ახლა გავისხენოთ—რას მერება მუქთა-სორბ სოკო ფოთოლზე, როცა კახლართა ზედა ქსელი, ჩაჭო უჯრედებში საწუნჯაები და სწოვს უკვე დამსადებულ სითხეს; ამითი დიდ ზნებას აყენებს „მასწინძელს“, ართმეეს დამსადებულ სასრდას.

მეტი არ იქნება გავიცნოთ ერთი გვარი ამ სოკოებისა, უღმობელი მტერი ჩვენი ზერებისა:—ეს არის „ნაცარი.“

თქვენ უთუოდ გაგიკონიათ უფროსებისაგან: „სხენი წყნად დაწვინდა“ არ იკითხეთ—თუ რა ნაცარი, ან ვინ დაბეჭდა ვა'სს, სიდიდის კანხდა?

როცა სედაჟ ნაცარიან ვა'სს, მართლა ნაცარი ეგონება, ბევრ კლესსაც ნამდვილი ნაცარი ჰგონია, მაგრამ რომ დარწმუნდეთ, რომ ეკ ნაცარი არ არის, უნდა ბილით დანის წვერით ერთი ბეწო ნაცარი, ჩადოთ მიკროსკოპში—მაშინ ნათლად დანახავთ, რომ ეს უბრძლო ნაცარი არ ეოფილა, არამედ სოკოების კანსლართული ძირების ძაფებია. სოკოებს ჩაუყვია საწუწნავები ეურმნის და ფოთლის უჯრედებში, სარბად სწოვს მათ მასხარდოებელ სითხეს, ამით ბუფებს ვა'სს დიდ ზიანს. ძირებსე ამოდის ღეროები, ზაწაწა მრეკელ თავეებს იხურავს, სიდაც თესლი მსადდება. როცა თესლიანი ზარკი მწიფდება, სკდება, ქარს გადააქვს ახლა სხვა სიდა ფოთოლსე და მტეფებსე და დიდად აზარალებს მევენახეს: ეურმენი არ მწიფდება, ღებება, ფოთოლი სძება. ამნაირად წლის მოსავალი იკარგება. სხვა-და-სხვა წამლებს სმარობს მეურნე ამ მტრის მოსახლობად, კიდეც სნობს; მაგრამ ხვეწ საწკელ კლესს იძვიათად აქვს იძენი შეძლება, რომ უწამლოს „ნაცარიან“ ვენახს და ეთხოვება წლის მოსავალს.

იტა ნაკაშიძე.

შ ა რ ა ლ ა.

ქირველს იძხვის ბატკანი,
როცა კანიცლის სეუდასა;
მეორეს სხვაფორი ვეძხნით
ვაჭ-აბრეშუმის დედასა.

ძოელი-კი კურდღლის შვილია,
ძოკლე ხნით ბუძუს მწოველი,
ჰაწია, ცქვიტი, მალხაზი,
მეტად მალაღლი ცხოველი.

სამეცნიერო-პედაგოგიური და სალიტერ. ჟურნალი

„განათლება“

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წლისათვის.

(წელიწადი შეშვადე)

1914 წელსი ჟურნალი „განათლება“ ჩვეულებრივად გამოვა ყოველთვის შუა რიცხვებში გარდა ზაფხულის ორის თვისა. ჟურნალში იბეჭდება წერილები, როგორც სწავლა-აღზრდის შესახებ, აგრეთვე მეცნიერების სხვა და სხვა დარგიდან და სიტყვა კაზმულ მწერლობიდან; აქვს თვიური ჟურნალის ყველა განყოფილება, გამოვა ჩვეულებრივზე უკვე დასურათებული. ჟურნალში მონაწილეობას იღებენ ყველა ჩვენი საუკეთესო მეცნიერნი, მწერლები, პედაგოგები და მოეტები.

ჟურნალში არის ცალკე განყოფილება, სადაც იბეჭდება უოკულ-გვარი ცნობები ქ. შ. წერბ-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა და მისი განყოფილებათა მოქმედების შესახებ.

წლიური ფასი ჟურნალისა არის **რუბლი მანეთი (4 მ.)** მხოლოდ სოფლის მასწავლებლებს და სასოფლო სამკითხველოებს ჟურნალი დაეთმობათ წლიურად **სამ მანეთად**, საზღვარ გარეთ **6 მან.** 1914 წ. ხელის მომწერლები მიიღებენ საჩუქრად: **ილია ჭავჭავაძის, პეტალაოსის, უშინსკის, რუსსოს და კომენსკის სურათებს.**

ხელის მოწერა მიიღება **ტფილისში**: ქართულ გიმნაზიაში, „ნაკადულის“ რედაქციაში და წერბ-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში **ივანე ავალიშვილთან**, ქუთაისში ისიდორე კვიციანიძესთან, **ბათუმში** ტრ. ინსარიძესთან და წიგნის მაღაზია „განთიადში“, ამ ორ იდგილას და სამტრედიაში იყიდება ცალკე ნომრებიც, თითო 40 კ.

რედაქცია სთხოვს ხელის მომწერლებს დროზე დააკეთონ ჟურნალი.

მისამართი: Тифлисъ, Дворянская Грузинская Гимназія
Л. Г. Боцвадзе.

რედაქტორ-გამომცემელი **ლ. გ. ბოცვაძე.**

1914 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დღესურათებულ საემაწვილო ჟურნალ

„ნაკადული“-ზე

← წელიწადი მიათა →

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ არჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით;

წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემათ:

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12** წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

36 სურ.თს ნაკადულის I-ლ გვერდზე.

საჩუქრად 1914 წ. ორივე გამოცემის წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემა წიგნი „მიწის ძვრა და ცეცხლის მტრქვეველი მთები“ (მრავლა სურათებით) გიორგი ანთელიძისა.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მ. ნახევარ წლით—3 მან., ცალკე-ცალკე მცირე წლოვანთათვის **24** წიგნი—3 მან., მოზრდილთათვის **12** წიგნი—3 მან. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

საზღვარ გარედ: ერთი წლით 7 მ. ნახევარი წლით 4 მ.

გსთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყობინონ.

ხელის მოწერა შეიძლება

ტფილისში — „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სალი, გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8, შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა. **ქუთაისში** — ისიდორე კვიციანიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. შთავრიშვილთან. **სამტრედილაში** — ვლ. ნაცვალაძესთან. — **შოთში** — თეოფილე კანდელაკთან. **ბათუმში** — ენ. სოფიო ნაკაშიძესთან, ტროფიმ ინესარიძესთან ფოსტაში, და ანასტასია ლომინაძესთან. **ოზურგეთში** და **ღანჩუთში** — ლეო იშნაძესთან. **თელავში** — ვასო პაატაშვილთან. **ახალციხეში** — კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში** — ვასილ აბგლელიანთან, ნინო გელაშვილთან და ივანე ელიაშვილთან. **გორში** — ნინო ლომოურთან და ქეთევან ჯაფახიშვილთან. **სოხუმში** — ენ. მარიამ ანჩაბაძესთან. **ჭიათურაში** — ივანე გომელაურთან. **განჯაში** — ბ. ამბოქაძესთან. **ერევანში** — ე. ოდიშარიანთან. **სიღნაღში** — ნ. ახმეტელაშვილთან. **ყარსში** — ივ. საათაშვილთან. **ალექსანდროპოლში** — ს. შატერაშვილთან. **როსტოვში** — მ. კლიმაშვილთან. **ბონში** — მ. ი. ჰავჭანიძესთან. **ჩაქაში** — მასწავლებელ ილია გოგიასთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.
გამომცემელი თავ. პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი